

Oponentský posudek – Alexandra Surovková

Práce: Digitálny priestor ako oltár

Autor posudku: Mgr. Ondřej Trhoň, Ph.D.

Diplomová práce *Digitálny priestor ako oltár* zpracovává vysoce aktuální tematiku a obsahuje souhrn motivů, které se týkají spirituálního rozměru digitálních médií. Série obrazů představuje vyústění dlouhodobější práce Alexandry Surovkové a spojují se v ní jak delší dobu rozvíjené formální přístupy, tak snaha se malířským obrazem přiblížit estetické logice internetových platforem.

Autorkou vybrané téma je velmi podnětné, zejména v podobě, v níž jej prezentuje – série není zatížená subkulturním jazykem (memů, popkulturního fanouškovství, on-line podobou konkrétní náboženské ikonografie) a vyhýbá se tak trendy zkratce typické pro specifický žánr současné malby. Dílo hovoří sebevědomým autorským jazykem, který umně nakládá s airbrushovou estetikou v kontextu zpracovávaného tématu (jemnost airbrushu se přibližuje hladkosti digitálních obrazů) – autorka navíc techniku očividně nejen zvládla, ale během posledních let své umělecké praxe ještě zdokonalila.

Formální velkoformátové řešení odpovídá ideji digitální sakrality – jakkoliv se nelze neptat, čemu přesně oltáře slouží, jaké konkrétní aspekty digitální spirituality komentují či v čem (a jak) si půjčují z existujících estetických žánrů (náboženských, digitálních ...). Podobné reflexivní momenty postrádá i průvodní text. Ten je sice napsaný dobře, srozumitelně a přehledně, ale zároveň ne zcela dostatečně kontextualizuje autorčino přemýšlení o zkoumaném fenoménu. Rozumím snaze vyhnout se konkrétní (např. křesťanské) ikonografii, přesto, pokud autorce jde o to, „ako digitálne prostredie ovplyvňuje vznik nových spôsobov prežívania spirituality“, bych čekal větší zarámování této snahy – ať už se týče podrobnějšího vymezení zkoumaného (co přesně autorku na spiritualitě zajímá?), tak jeho propsání se do děl (jak se ono zkoumané, autorčina rešerše, v obrazech odrazilo?). Projasnit myšlenkové postupy autorky by pomohlo zahrnutí většího množství zdrojů, zejména tam, kde autorka operuje s konceptuálně složitějšími myšlenkami (stírání rozdílů mezi organickým a anorganickým).

Pokud by autorka své dílo lépe zarámovala, mohlo by to rozptýlit některé konceptuální obavy týkající se mnohoznačnosti tématu – autorka ve svém textu zmiňuje magii technologií, umělou inteligenci či prolínání různých historických perspektiv. A přestože

tyto prvky a motivy lze v obrazech nalézt, jejich mnohost (a zároveň nespecifičnost) hrozí v kombinaci s textem působit trochu nahodile, či lehce povrchně.

Autorka přitom svoji metodu do jisté míry popisuje, když zmiňuje, že obrazy konstruuje na základně „vlastnej digitálnej knižnice obrazových referencií, ktorá obsahuje fragmenty mechanických, organických či technologických prvkov, ktoré následne voľne transformujem do maliarskej podoby“ a že její „digitálne oltáre/entity“ [lze] chápat jako vol'nú parafrázu kultových obrazov, ktorá nadväzuje na princípy sakrálnych obrazov a transformuje ich do súčasného digitálneho kontextu, kde sa spiritualita prejavuje skôr fragmentárne a individuálne.“ Obě tato tvrzení jsou velmi podnětná. První, protože skrze fragmentovanou tvůrčí metodu komentuje fragmentaritu samu, a druhé, protože ukazuje na ambici do jisté míry intervenovat do existujících estetických rámců. Právě proto by byla větší specificita (jak probíhal výběr a sběr motivů z knihovny?) a konceptuální hloubka gesta (fragmenty sice vytvářejí fragmentární obraz, ale jejich výběr a estetizace je už autorský – není mezi tím napětí? Jaké aspekty spirituální fragmenta pak obrazy ztvárňují? Proč jich je tento konkrétní počet? Co napětí mezi oltářem a entitou, životností a neživotností?).

Když nakonec Surovková deklaruje, že přináší generační perspektivu ze své individuální perspektivy, nelze než souhlasit – a zároveň dodat, že podobné tvrzení hraničí bez dalšího výkladu s banalitou. Obrazy samotné přitom svou specifickou, dobře zvládnutou estetikou a výrazem překračují jednoduché generační hranice (např. definované mediální zkušeností).

Nakonec ale sérii *Digitálny priestor ako oltár* nelze upřít, že svou snahou o určitý universalismus (spirituální zkušenosti na internetu) dosahuje diváckého dojmu, který přesahuje škatulky kritického nebo čistě reprezentačního čtení. Surovková možná v textu svoje práce nezasazuje nejlépe, ale samy o sobě mluví dostatečně silně, aby obstály v kontextu současné post-post-internetové (lze-li ji takovou označit) malby.

Přese všechny mé kritické poznámky tak autorce navrhuji pro estetickou, formální i výrazovou sílu výsledného díla, její dlouhotrvající práci, která se v diplomové práci odráží, známku *výborně* a *doporučuji* udělení titulu MgA.

28. 5. 2026

Ondřej Trhoň